

LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1336
11 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimą paskatino 2025 m. gruodžio 18 d. priimtas Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 5, 6, 12, 28, 36, 47, 53, 57, 66, 70, 74, 78 ir 79 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymas Nr. XV-689 (toliau – Pakeitimo įstatymas), kurio 10 straipsniu Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 70 straipsnis papildytas nauja 9 dalimi, numatant, kad vidaus tarnybos sistemos pareigūnams (toliau – pareigūnai), kurių vidaus tarnybos stažas sudaro 25 ar daugiau metų, taip pat pareigūnams, kurie yra ištarnavę Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 6 ir 16 straipsniuose nustatytą tarnybos laiką, jeigu jis atitinka Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nustatytą tarnybos trukmę, iš centrinei statutinei įstaigai skirtų valstybės biudžeto asignavimų kas mėnesį, kol pareigūnas eina pareigas, mokama 0,167 pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, nustatyto Lietuvos Respublikos pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio nustatymo įstatyme, (t. y. 300,27 Eur) kompensacija už ilgalaikę tarnybą.

Tokia Pakeitimo įstatymo nuostata buvo siekiama motyvuoti pareigūnus likti tarnyboje, kai jie gali rinktis gauti valstybinę pensiją (kai turi 25 ar daugiau metų stažo vidaus tarnyboje ar yra ištarnavę Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo nuostatų reikalavimus atitinkantį tarnybos laiką), kompensuojant jiems, jei toliau eina pareigas, negaunamos valstybinės pensijos dalį.

Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatyme nereglamentuotas valstybinio socialinio draudimo įmokų skaičiavimas nuo pareigūnams mokamų kompensacijų už ilgalaikę tarnybą. Šios kompensacijos nenurodytos nei Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 10 straipsnyje, nustatančiame pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, sąrašą, nei 11 straipsnyje, nustatančiame pajamas, nuo kurių nėra skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos. Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir išsamumo, atsižvelgiant į kompensacijų už ilgalaikę tarnybą skyrimo sąlygas ir tikslą, parengtas Įstatymo projektas, kurio tikslas – aiškiai nustatyti, kad nuo šių kompensacijų valstybinio socialinio draudimo įmokos neskaičiuojamos.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimą inicijavo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija). Įstatymo projektą parengė Ministerijos Socialinio draudimo grupės (vadovas – Vaidotas Kalinauskas, tel. +370 686 04 337, el. p. vaidotas.kalinauskas@socmin.lt) patarėja Ona Stravinskaitė (tel. +370 658 61 398, el. p. ona.stravinskaite@socmin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 10 straipsnyje nustatyta, nuo kokių pajamų skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, o to paties įstatymo 11 straipsnyje nustatytos pajamos ir atvejai, kai valstybinio socialinio draudimo įmokos nėra skaičiuojamos. Pakeitimo įstatymu nustatyta pareigūnų kompensacija už ilgalaikę tarnybą tiesiogiai nepriskirta nei prie Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje išvardintų pajamų, nuo kurių skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, nei prie 11 straipsnyje nurodytų valstybinio socialinio draudimo įmokomis neapmokestinamų pajamų.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projektu siūloma Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 11 straipsnio 1 dalį papildyti 28 punktu, nustatant, kad valstybinio socialinio draudimo įmokos nėra skaičiuojamos nuo pareigūnams mokamų kompensacijų už ilgalaikę tarnybą.

Vadovaujantis Vidaus tarnybos statuto 54 straipsnio 1 dalimi, kompensacija už ilgalaikę tarnybą nėra laikytina sudedamąja pareigūno darbo užmokesčio dalimi. Todėl ši kompensacija neturėtų būti priskiriama prie Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nurodytų pajamų, siejamų su atlygiu už apdraustojo asmens darbą, nuo kurių dėl šios priežasties skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos.

Kompensacijos už ilgalaikę tarnybą skiriamos pareigūnams įgijus reikiamą valstybinei pensijai skirti stažą vidaus tarnyboje – 25 metus ir daugiau, taip pat pareigūnams, kurie ištarnavę Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo nuostatų reikalavimus atitinkantį tarnybos laiką, ir yra mokamos tol, kol pareigūnai eina pareigas. Tad kompensacijos už ilgalaikę tarnybą paskirtis, atsižvelgiant ir į Pakeitimo įstatymo projekto aiškinamajame rašte pateiktą informaciją, – pareigūnui, turinčiam teisę į valstybinę pensiją, kompensuoti pajamų (valstybinės pensijos) dalį, kurią jis gautų, jeigu pasitrauktų iš tarnybos. Kompensacija už ilgalaikę tarnybą pagal jos skyrimo sąlygas, tikslą ir pobūdį iš esmės atitinka Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 11 straipsnyje nurodytas pajamas, kuriomis kompensuojamos asmens negautos pajamos ar kurios draudėjo asmeniui mokamos kaip nauda (skatinamoji priemonė) (nuo jų neskaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos).

Priėmus Įstatymo projektu teikiamą pasiūlymą, bus aiškiai nustatyta, kad nuo minėtų kompensacijų nėra skaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos, todėl teisinis reguliavimas taps aiškus ir išsamus. Be to, tokia nuostata bus prisidedama prie susijusios Pakeitimo įstatymo nuostatos tikslo – motyvuoti pareigūnus, turinčius teisę į valstybinę pensiją, ilgiau likti tarnyboje – įgyvendinimo.

Siūloma nustatyti, kad Įstatymo projektu siūloma nuostata taikoma apskaičiuojant ir mokant valstybinio socialinio draudimo įmokas už laikotarpius nuo 2026 m. sausio 1 d., nes nuo šios datos gali būti skiriamos ir mokamos pareigūnų kompensacijos už ilgalaikę tarnybą. Nors Įstatymo projektu

siūloma nuostata būtų taikoma atgaline data (už laikotarpį nuo 2026 m. sausio 1 d., kuriais pareigūnai gavo kompensacijas už ilgalaikę tarnybą), laikytina, kad toks reguliavimas atitinka sąlygas, kurioms esant leidžiama teisinio principo *lex retro non agit* išimtis, nes jis palengvintų asmenų (pareigūnų) padėtį, atitiktų jų teisėtus lūkesčius gauti Vidaus tarnybos statute nustatyto dydžio kompensaciją už ilgalaikę tarnybą, kartu nepakenktų kitiems teisinių santykių subjektams ir netiesiogiai prisidėtų prie viešojo tikslo – užtikrinti visuomenės saugumą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus įstatymą, neigiamų pasekmių nenumatoma. Teigiamas priimto įstatymo poveikis aptartas šio aiškinamojo rašto 4 punkte.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir plėtrai

Priimtas įstatymas tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai neturės.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymo projekto nuostatos neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymą, naujų teisės aktų priimti, galiojančių pakeisti arba pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir Įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projektu nekeičiamos galiojančios sąvokos ir (ar) jų apibrėžtys ir nesiūloma apibrėžti naujų.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentų nuostatas.

Įstatymo projektu neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

Įstatymo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai.

12. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai

Pritarus Įstatymo projektu teikiamam pasiūlymui, kitų teisės aktų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Pritarus Įstatymo projektu teikiamam pasiūlymui neskaičiuoti valstybinio socialinio draudimo įmokų nuo pareigūnams mokamų kompensacijų už ilgalaikę tarnybą, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetas negaus apie 0,3 mln. Eur per metus.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai, rekomendacijos ir išvados

Rengiant Įstatymo projektą, nebuvo gauta specialistų vertinimų, rekomendacijų ir išvadų.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „valstybinis socialinis draudimas“, „valstybinio socialinio draudimo įmoka“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
